

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου (πρώστη της σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας).

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Αυτό το σχέδιο νόμου, που υποβάλλεται για ψήφισή, απο-
έλασε στην κωδικοποίηση της διεθνούς σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, που υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη στις 10 Δεκεμβρίου 1984, τριετομμία κατά την οποία την υπέγραψε και η Ελλάδα.

Η διεθνής σύμβαση κατά των βασανιστηρίων αποτελεί τη διεθνή καταδίκη των βασανιστηρίων. Είναι προϊόν της εργασίας μιας ειδικής επιτροπής του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που επεξεργάστηκε το κείμενο από το Μάρτιο του 1981 μέχρι το Δεκέμβριο του 1984.

Η Χώρα μας, με τον τότε εκπρόσωπό της, το Γ.Γ. του Υπουργείου Δικαιοσύνης κ. Α. Παπακωνσταντίνου, είχε υποχρέωση να πρωτοστατήσει και πρωτοστάτησε στην κατάρτιση της σύμβασης, γιατί στο πρόσφατο παρελθόν είχε γνωρίσει ταραχτικό κλίμα στην Ελλάδα στη μέθοδο των βασανιστηρίων.

Σήμερα, για λόγους εθνικής αξιοπρέπειας και διεθνούς συνείδησης, η Χώρα μας επιβάλλεται να είναι από τις πρώτες που θα την επικυρώσουν, τη στιγμή μάλιστα που από το Νοέμβριο του 1984, δηλαδή, πριν ακόμα ολοκληρωθούν οι εργασίες της επιτροπής του Ο.Η.Ε., ψήφισε το νόμο 1500/1984 για τον ποινικό κωδικό των βασανιστηρίων, που καλύπτει τις βασικές επιταγές - υποχρεώσεις των διατάξεων της σύμβασης.

Η σύμβαση περιλαμβάνει τρία μέρη: Στο πρώτο καθορίζεται η έννοια των πράξεων που συνιστούν βασανιστήρια και προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν τα κράτη που θα κυρώσουν τη σύμβαση. Στο δεύτερο προβλέπεται σύστημα ελέγχου της εφαρμογής των επιταγών της σύμβασης και στο τρίτο καθορίζεται ο χρόνος και ο τρόπος τήλός της.

Αναλυτικά, στη σύμβαση, προβλέπονται τα εξής:

Το άρθρο 1 ορίζει τον ερισμό των πράξεων που συνιστούν βασανιστήρια. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου είναι σχεδόν ταυτώσιμες με τις σχετικές διατάξεις της εσωτερικής μας νομοθεσίας.

Το άρθρο 2 περιέχει διατάξεις σχετικές με την υποχρέωση των κρατών - Μερών να θεσπίσουν τα κατάλληλα μέτρα - νομοθετικά, διοικητικά ή δικαστικά - για την πρόληψη πράξεων που συνιστούν βασανιστήρια.

Το άρθρο 3 προβλέπει ότι ένα πρόσωπο δεν απεικονίζεται ή εκδίδεται σ' ένα άλλο κράτος όταν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι θα υποστεί σ' αυτό το κράτος βασανιστήρια.

Το άρθρο 4 προβλέπει την υποχρέωση των κρατών - Μερών να θεσπίσουν διατάξεις για την ποινικοποίηση των βασανιστηρίων. Στη χώρα μας η ποινικοποίηση αυτή έχει ήδη θεσπισθεί με το Ν. 1500/1984.

Το άρθρο 5 περιέχει διατάξεις σχετικές με τα μέτρα που είναι υποχρεωμένα τα κράτη - Μέρη να λάβουν για τον καθορισμό της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων τους σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (όταν τα εγκλήματα διαπράττονται στο έδαφός τους, ή όταν ο θεωρούμενος ως δράστης, ή το θύμα είναι υπήκοός τους).

Το άρθρο 6 προβλέπει την υποχρέωση των συμβαλλουσών κρατών να καθορίσουν τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων τους για εκδίκαση των αδικημάτων που με το άρθρο 4 της σύμβασης είναι υποχρεωμένα να ποινικοποιήσουν όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην 1η παράγραφο του άρθρου 5. Επίσης, την υποχρέωση των συμβαλλουσών κρα-

τών να εγκαθιδρύσουν τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων τους στις περιπτώσεις που ο θεωρούμενος ως δράστης βρίσκεται στο έδαφός συμβαλλόμενου κράτους και δεν τον εκδίδει σ' ένα από τα κράτη που αναφέρονται στην παρ. 1 του ίδιου άρθρου.

Η νομοθεσία μας καλύπτει τις περιπτώσεις, εκτός από αυτή του αλλοδαπού που τελεί ένα από τα παραπάνω αδικήματα στην αλλοδαπή, θεωρούμενος ότι στο άρθρο 8 του Π.ν.μ. Δεν περιλαμβάνονται τα αδικήματα αυτά ως τιμωρητικά πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους. Για το λόγο αυτό προτιμάται άρθρο δεύτερο στον κωδικοτικό νόμο που εγκαθιδρύει αυτή τη διαδικασία.

Το άρθρο 6 περιέχει διατάξεις σχετικές με τη δικαιοδοσία κράτη της θεωρούμενος ως δράστη, τις προκαταρκτικές έρευνες που υποχρεούται να διενεργήσει ένα κράτος και τη συνεργασία του με τα άλλα κράτη που έχουν σχέση με τη υπόθεση.

Το άρθρο 7 καθορίζει αναλυτικά τις υποχρεώσεις του κράτους που επιλαμβάνεται της υποθέσεως.

Το άρθρο 8 καθορίζει ότι τα εγκλήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 αποτελούν εγκλήματα για τα οποία επιτρέπεται η έκδοσή, και για το λόγο αυτό τα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τα περιλαμβάνουν στις τιμωρίες έκδοσης που συνάπτουν μεταξύ τους.

Το άρθρο 9 περιλαμβάνει διατάξεις δικαστικής συνδρομής.

Το άρθρο 10 θεσπίζει υποχρέωση κρατών - μερών να εκπαιδεύουν συστηματικά και να πληροθετούν το προσωπικό εφαρμογής των νόμων (δημόσιους ή σωφρονιστικούς υπαλλήλους, αστυνομικούς, γιατρούς κ.λπ.) σχετικά με την απαγόρευση των βασανιστηρίων.

Το άρθρο 11 περιέχει διατάξεις σχετικές με την υποχρέωση των κρατών να επιδέχονται τους τρόπους ανάκρισης, κράτησης και σωφρονιστικής μεταχείρισης των προσώπων που συλλαμβάνονται ή κρατούνται στις φυλακές της δικαιοδοσίας τους με σκοπό να παρεμποδισθούν πράξεις βασανιστηρίων.

Το άρθρο 12 περιλαμβάνει διάταξη σχετική με την ευθύνη των κρατών για την ταχεία και ανερόληπτη διεξαγωγή των ανακρίσεων, όταν υπάρχουν υπόνοιες, ότι διαπράχθηκαν βασανιστήρια.

Το άρθρο 13 περιέχει διάταξη σχετική με την ευθύνη των κρατών για την προστασία των προσώπων που ισχυρίζονται ότι είναι θύματα βασανιστηρίων.

Το άρθρο 14 περιέχει διατάξεις σχετικές με την υποχρέωση των κρατών για αποζημίωση των θυμάτων των βασανιστηρίων.

Το άρθρο 15 περιέχει διάταξη με την οποία τα κράτη εγγυώνται ότι οι καταθέσεις που δόθηκαν μετά από βασανιστήρια δε θα έχουν καμιά αποδεδειγμένη ισχύ παρά μόνον εναντίον εκείνου που κατηγορείται για βασανιστήρια.

Το άρθρο 16 περιέχει διατάξεις που επεκτείνουν όλες τις προηγούμενες ρυθμίσεις και υποχρεώσεις σε κάθε άλλη πράξη σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Το άρθρο 17 προβλέπει τη δημιουργία Επιτροπής κατά των βασανιστηρίων και καθορίζει τον τρόπο σύνθεσής της.

Το άρθρο 18 καθορίζει τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής αυτής.

Το άρθρο 19 προβλέπει την υποχρέωση των κρατών - Μερών να ενημερώνουν με εκθέσεις την Επιτροπή για τα μέτρα που λαμβάνουν προκειμένου να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή τη σύμβαση.

Το άρθρο 20 καθορίζει το έργο της Επιτροπής στην περίπτωση που θα περιέλθουν σ' αυτή αξιόπιστες πληροφορίες

ότι σε κάποια χώρα πραγματοποιούνται συστηματικά, βάσανι-
στήρια. Η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να καλέσει το κράτος
να συνεργαστεί μαζί της στην εξέταση των πληροφοριών, να
υποβάλει τις παρατηρήσεις του και ακόμη να αναθέσει σε
ένα μέλος της τη σύνταξη έκθεσης μετά τη διεξαγωγή
εμπιστευτικής έρευνας. Τα πορίσματα της έρευνας μαζί με
σχόλια ή υποδείξεις τα διαβιβάζει η Επιτροπή στο κράτος
για το οποίο πρόκειται. Σ' όλα τα στάδια των διαδικασιών
όλες οι ενέργειες έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα.

Το άρθρο 21 παρέχει στα κράτη την ευχέρεια να αναγνω-
ρίσουν την αρμοδιότητα της Επιτροπής να λαμβάνει και να
εξετάζει ανακοινώσεις για περιπτώσεις παραβιάσεων των
διατάξεων αυτής της σύμβασης, εφ' όσον οι παραβιάσεις γί-
νονται από κάποιο συμβαλλόμενο κράτος και τις ερεί: ενώ-
πιον της Επιτροπής ένα άλλο συμβαλλόμενο κράτος. Προ-
ϋπόθεση είναι και τα δύο κράτη να έχουν αποδεχθεί την αρ-
μοδιότητα της Επιτροπής να επιλαμβάνεται αυτού του εί-
δους των υποθέσεων.

Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται η διαδικασία σύμφωνα με την
οποία εξετάζονται οι ανακοινώσεις για παραβιάσεις, μέρος
της οποίας αποτελεί και η προσπάθεια της Επιτροπής για
ειλική επίλυση του ζητήματος μεταξύ των δύο κρατών.

Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι για την
έναρξη ισχύος αυτού του άρθρου απαιτείται η συγκέντρωση
δηλώσεων πέντε κρατών—Μερών της σύμβασης.

Το άρθρο 22 παρέχει στα κράτη την ευχέρεια να ανα-
γνωρίσουν την αρμοδιότητα της Επιτροπής, ως προς το να
λαμβάνει και να εξετάζει ανακοινώσεις για περιπτώσεις πα-
ραβιάσεων των διατάξεων της σύμβασης από ένα συμβαλλό-
μενο κράτος, τις οποίες ερεί: ενώπιον της Επιτροπής άτι-
μο (αντίποινη είναι η δήλωση του άρθρου 25 της σύμβα-
σης ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τις «απομικτές προσφυ-
γές»).

Στο ίδιο άρθρο καθορίζονται οι προϋποθέσεις παραδεικτού
μιας τέτοιας αίτησης και η διαδικασία προώθησής της.

Και για την έναρξη ισχύος αυτού του άρθρου απαιτείται
η συγκέντρωση δηλώσεων πέντε κρατών—Μερών της σύμ-
βασης.

Το άρθρο 23 ορίζει τα προνόμια και τις ασυλίες που απο-
λαμβάνουν όλα τα μέλη της Επιτροπής.

Το άρθρο 24 προβλέπει τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης για
τις δραστηριότητες της Επιτροπής.

Τα άρθρα 25 και 26 προσδιορίζουν τον τρόπο με τον ο-
ποίο τα κράτη θα γίνουν μέρη της σύμβασης (δηλ. με επικύ-
ρωση ή προσχώρηση).

Το άρθρο 27 καθορίζει το χρόνο έναρξης της ισχύος
της.

Το άρθρο 28 προβλέπει τη δυνατότητα διατύπωσης από
τα κράτη επιφύλαξης στο άρθρο 20, δηλαδή ότι δεν ανα-
γνωρίζουν την αρμοδιότητα της Επιτροπής να διεξάγει έ-
ρευνα όταν έχει πληροφορίες για διαπραχθή βασανιστηρίων.

Το άρθρο 29 προβλέπει τη διαδικασία τροποποίησης δια-
τάξεων της σύμβασης.

Το άρθρο 30 προβλέπει την υποβολή σε διαίτησία των
αρμοδιοτήσεων μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών—Μερών
για την ερμηνεία ή εφαρμογή της σύμβασης. Σύμφωνα με
την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου τα κράτη μπορούν να δη-
λώσουν ότι δεν θεωρούν τον εαυτό τους δεσμευμένο από τη
διατάξη αυτή.

Το άρθρο 31 ρυθμίζει τον τρόπο καταγγελίας της σύμ-
βασης.

Τα άρθρα 32 και 33 προσδιορίζουν τα καθήκοντα του Γε-
νικού Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ως
Φεσιταρούλακα της σύμβασης.

Αυτά επιδιώκονται με το νομοσχέδιο που κατατίθεται και
το οποίο παρακαλούμε να ψηφισθεί από τη Βουλή.

Αθήνα, 31 Οκτωβρίου 1987

Ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης
και Υπουργός Δικαιοσύνης
ΑΓ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ

Ο: Υπουργός

Εξωτερικών Δημ. Τάξης
Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΑΝΤ. ΔΡΟΣΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Κύρωση της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων
τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρι-
σης ή τιμωρίας.

Άρθρο πρώτο.

Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ.
1 του Συντάγματος, η διώνης σύμβαση κατά των βασανι-
στηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπει-
νωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, που υπογράφηκε στη Νέα
Υόρκη στις 10 Δεκεμβρίου 1984 και της οποίας το κείμενο,
σε πρωτότυπο στη γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην
ελληνική έχει ως εξής: